

2700

UCHWAŁA Nr XXX/138/09 RADY GMINY KAWĘCZYN

z dnia 30 czerwca 2009 r.

w sprawie: nadania nazwy rondu w Kowalach Pańskich - Kolonia imieniem Prezydenta Lecha Wałęsy

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) Rada Gminy Kawęczyn uchwala co następuje:

§1. Nadać nazwę rondu na skrzyżowaniu drogi krajowej nr 83 (Turek- Sieradz) z drogami powiatowymi nr 4490, 4491, 4507 w miejscowości Kowale Pańskie gmina Kawęczyn imieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Wałęsy.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kawęczyn.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Gminy Kawęczyn
(-) Edward Michalak

2701

UCHWAŁA Nr 154/09 RADY GMINY OSIEK MAŁY

z dnia 30 czerwca 2009 r.

w sprawie: przyjęcia gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2009 – 2012

Na podstawie art. 87 ust. 1-4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu Rada Gminy Osiek Mały uchwala co następuje:

§1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2009 – 2012”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiek Mały.

§3. Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od daty ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Gminy Osiek Mały
(-) Ireneusz Wiśniewski

1. WSTĘP

1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy

Gmina Osiek Mały położona jest w północno- zachodniej części powiatu kolskiego, we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 30 km od Konina i ok. 135 km od Poznania oraz ok. 180 km od Warszawy. Jest gminą wiejską, jej siedziba, Osiek Mały, położona jest przy drodze powiatowej Koło – Sompolno i oddalona o 5 km od Koła.

Wg podziału fizyczno - geograficznego gmina leży w obrębie Nizin Środkowopolskich, w granicach mezoregionu Kotliny Kolskiej. Południowa część gminy leży na Nizinie Południowowielkopolskiej, natomiast północne krańce wchodzi w skład Pojezierza Kujawskiego.

Powierzchnia gminy wynosi 87,33 km² i stanowi 8,64% powierzchni powiatu, z czego ok. 78% stanowią obszary rolnicze, stąd funkcją wiodącą gminy jest rolnictwo, natomiast ok. 18% ogólnej powierzchni gminy stanowią użytki leśne, skupione w dwóch dużych kompleksach leśnych. Przeważającym typem siedliska w kompleksach leśnych jest bór świeży, a dominującym gatunkiem drzewostanu - sosna, brzoza, olszyna, olcha i świerk.

Przez południową część gminy przepływa rzeka Warta z prawobrzeżnym dopływem Warcią.

Według stanu z 30 czerwca 2006 r. gminę zamieszkiwało 5868 osób. Na strukturę osadniczą składają się 23 sołectwa, obejmujące 29 miejscowości. Gmina Osiek Mały sąsiaduje:

- od północy z gminą Sompolno,
- od wschodu z gminami Babiak i Koło,
- od południa z gminą Koło i miastem Koło,
- od zachodu z gminami Kramsk i Krzymów.

Jednostki osadnicze gminy łączy sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez jej tereny przebiega linia kolejowa o znaczeniu krajowym i międzynarodowym E-20, relacji Berlin-Warszawa-Moskwa, oraz wąskotorowa na trasie Koło- Sompolno.

Na terenie gminy Osiek Mały występują trzy rodzaje surowców naturalnych:

- a) węgiel brunatny w złożach „Drzewce” i „Dęby Szlacheckie”,
- b) kruszywa naturalne w złożach: „Drzewce” „Osiek Mały”, oraz „Dęby Szlacheckie” - piaski kwarcowe,
- c) złoża torfu i gytii na terenie wsi Budki Stare i Budki Nowe.

Na podstawie badań archeologicznych wiadomo, iż tereny obecnej gminy były w odległej przeszłości słabo zasiedlone. Wzrost osadnictwa nastąpił w okresie nowożytnym. Dokumenty źródłowe dotyczące Osieka Małego, sięgają dopiero 1513 r. Dłuższą metrykę historyczną ma Osiek Wielki, o którym pierwsza wzmianka pochodzi z 1345 r., gdy był własnością królewską i pobudowano tutaj pierwszy kościół

parafialny, drewniany, p.w. św. Mikołaja. Natomiast Dęby Szlacheckie, jako własność szlachecka, są wzmiankowane w 1415 r. W dawnej Rzeczypospolitej ziemie te już leżały w granicach Wielkopolski, województwie poznańskim. Po II rozbiorze przynależały do tzw. Prus Południowych. Kongres Wiedeński w 1815 r. sprawił, że gmina należała do Guberni Kaliskiej i wchodziła w skład Królestwa Polskiego. Po utworzeniu w 1867 r. powiatu kolskiego, administracyjnie leży w jego granicach.

W latach 1975 – 1998 gmina Osiek Mały należała do województwa konińskiego, po reformie samorządowej w 1999 r. należy do województwa wielkopolskiego.

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Nadrzędnym celem Programu opieki nad zabytkami gminy Osiek Mały na lata 2009 – 2012 jest ukierunkowanie działań samorządu gminnego na poprawę stanu zachowania i utrzymania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Szczegółowe cele wynikają z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Określone zostały następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy kultury, a więc bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

1. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami), która nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) prawo utworzenia przez radę gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art. 16),
- b) obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19),
- c) obowiązek uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 20),
- d) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4),
- e) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2),
- f) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i 2),
- g) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego gmina posiada tytuł prawny (art. 71 ust. 1 i 2)
- h) prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętych uchwałach, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81),
- i) obowiązek sporządzenia przez wójta gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).
- j) obowiązek sporządzenia i przedstawienia radzie gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87, ust. 5).

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Uchwałą Nr XLII/692 A/05.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w cyt. dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego.

Generalnym celem „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cel ten będzie realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych.

W celach strategicznych dotyczących dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku, określony został cel operacyjny 1.3. „Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego”. Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski jest czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, ponieważ może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury,
- ochronę dorobku kulturowego,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Cel strategiczny zakładający „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” ma być realizowany poprzez cel operacyjny 2.4. „Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu”, którego założeniem jest, iż „Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach”.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycję w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska,
- wsparcie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- promocję przedsiębiorczości w tym zakresie,
- wsparcie rozwoju agroturystyki,
- promocję turystyki alternatywnej.

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego sporządzony na okres perspektywiczny do roku 2020, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLII/628/2001 z dnia 26 listopada 2001 roku.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla innych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto, iż podstawową zasadą kształtowania rozwoju województwa winno być optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z zasady tej wynikają przesłanki znaczące dla ochrony dziedzictwa kulturowego województwa:

- 1) nie zaprzepaścić posiadanych przez województwo możliwości wynikających z położenia, tradycji, istniejącego potencjału środowiska przyrodniczego, walorów społecznych i gospodarki,
- 2) chroniąc posiadane dobra, efektywnie je wykorzystywać, a równocześnie w miarę możliwości je pomnażać oraz poprawiać ich jakość.

Zasadniczym celem dla kształtowania polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego jest harmonijny, zrównoważony rozwój całego terytorium poprzez poprawę jakości zagospodarowania przestrzennego i wzrost wewnętrznej spójności województwa. Jedną z zasadniczych kategorii, do której sprowadzić można cele zagospodarowania przestrzennego województwa jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, które sprowadzają się m.in. do zachowania właściwych proporcji między elementami zagospodarowania przestrzennego i poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto m.in.

- 1) tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- 2) zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

W planie wojewódzkim przyjęto, że w zagospodarowaniu przestrzeni w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego nie powinno się przekraczać następujących wskazań:

- 1) w obszarach chronionego krajobrazu nie powinno się lokalizować obiektów i urządzeń zakłócających w drastyczny sposób walory kulturowe,
- 2) ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, wymagające bezwzględnego zachowania dla przyszłych pokoleń oraz ich bezpośrednie otoczenie, w którym nie powinny być lokalizowane obiekty nieprzystosowane architektonicznie i funkcjonalnie,
- 3) w strefach ochrony konserwatorskiej zagospodarowanie winno odbywać się na warunkach określonych przez służby konserwatorskie,

- 4) strefy ochrony widokowej (osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty przestrzenne, panoramy) powinny być wyznaczone poprzez stosowne zapisy oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Jak już to wyżej wskazano generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest zrównoważony rozwój całego terytorium, łączący w sobie ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny i ład przestrzenny.

Ład przestrzenny można uzyskać m. in. przez:

- 1) dobre rozpoznanie prawideł tradycyjnego kształtowania przestrzeni miejskich i zastosowanie ich na nowo; formuła przywracania przestrzeni miejskiej musi uwzględniać możliwości wszelkich kreacji, a nowoczesne budynki o dobrej architekturze nie powinny być traktowane jako niepożądane, ale jako potencjalne wzbogacenie dziedzictwa kulturowego,
- 2) przestrzeganie wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych,
- 3) „odkrycie” lokalnej architektury wiejskiej i zapewnienie możliwości wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach; nurt architektury regionalnej nie może mieć prawa wyłączności, ale powinien stanowić ważny wyróżnik przy kształtowaniu specyfiki lokalnej,
- 4) ochronę krajobrazu, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych wykluczenie realizacji obiektów, które charakterem (gabaryty, powierzchnia zajmowanego terenu, rodzaj prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

Dla kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto m. in. następujące zasady:

- 1) ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzenie zakresu ochrony prawnej,
- 2) wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,
- 3) w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektury w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- 4) podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzowania zabytkowych dzielnic.

Dla kształtowania obszarów wiejskich przyjęto m. in. następujące zasady:

- 1) ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelni i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek i krzyży,
- 2) poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach,
- 3) twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.

Dla kształtowania otwartych przestrzeni przyjęto następujące zasady:

- 1) zakaz wznoszenia w pobliżu jezior, rzek, kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe i uniemożliwiających dostęp do nich,
- 2) wprowadzenie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów kolizyjnych w stosunku do krajobrazu,
- 3) narzucanie ograniczeń w sytuowaniu reklam, wykluczenie ich z miejsc o ciekawej ekspozycji.

Dla kształtowania przestrzeni wokół miejsc cennych kulturowo przyjęto następujące zasady:

- 1) dostosowanie zagospodarowania do masowego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego (hotele, campingi, gastronomia, parkingi, itp.),
- 2) ograniczenie działalności gospodarczej do nie kolidującej z wiodącą funkcją miejsca, a wspieranie działalności związanej z obsługą turystów czy pielgrzymów,
- 3) izolowanie tych miejsc od bezpośredniego styku z współczesnym zainwestowaniem, zachowanie niezbędnej otwartej przestrzeni w celu lepszego ich wyeksponowania.

Uznano następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- 1) podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, tj. przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 2) ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

W Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim, przyjętej w 2007 r., wśród priorytetów i celów rozwoju

turystyki w województwie wskazane zostały główne pola strategiczne, w których generują i kumulują się procesy rozwojowe działalności w dziedzinie turystyki. Wskazane pola strategiczne mają stanowić główne obszary wieloletnich i docelowych działań zmierzających do osiągnięcia celu nadrzędnego w turystyce wielkopolskiej. Do priorytetów rozwojowych zaliczono rozwój walorów turystycznych. Celem strategicznym jest tu podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych. Dwa cele operacyjne odnoszą się wprost do obiektów zabytkowych:

- wytyczenie i zagospodarowanie historycznych tras zwiedzania w centrach zabytkowych oraz przystosowania zespołów rezydencjonalnych i sakralnych do potrzeb ruchu turystycznego o charakterze krajoznawczym i pielgrzymkowym,
- wykorzystanie i adaptacja budowli zabytkowych na turystyczne obiekty usługowe.

Dokumentem w całości poświęconym problematyce związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego jest Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011 przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego Nr XVIII/243/07 z dnia 17 grudnia 2007 r.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy wpisanych do rejestru zabytków należą:

Dęby Szlacheckie – Zespół kościoła par. p.w. Wniebowzięcia NMP

- a) kościół, zbudowany w 1756 r. z fundacji właściciela wsi Stanisława Zakrzewskiego, drewniany o konstrukcji zrębowej.

Rejestr zabytków Nr 8/246 z 25.09.1930 r.

- b) dzwonnica, wzniesiona w poł. XVIII w. z belek drewnianych na fundamentach z kamienia polnego, wielokrotnie przebudowywana.

Rejestr zabytków Nr 326/68 z 21.05.1984 r.

Dęby Szlacheckie- kaplica cmentarna, na cmentarzu parafialnym, zbudowana w 1 poł. XIX wieku w stylu klasycystycznym, murowana, odnowiona w latach 70 XX w.

Rejestr zabytków NR 693/108 z 21.07.1969 r.

Osiek Mały – zespół dworsko – parkowy

- a) dwór, z poł. XIX w., dwór murowany w stylu klasycystycznym, po remoncie generalnym w 2003 r., siedziba Urzędu Gminy

Rejestr zabytków Nr 327/69 z 21.05.1984 r.

b) park, poł. XIX w., krajobrazowy

Rejestr zabytków Nr 327/69 z 21.05.1984 r.

Osiek Wielki - kościół par. p.w. św. Bartłomieja, pobudowany w 1890 r. murowany na miejscu drewnianego, w stylu neogotyckim.

Rejestr zabytków Nr 325/67 z 21.05.1984 r.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

Borecznia Wielka

1. CMENTARZ EWANGELICKI, 2 poł. XIX w., nieczynny

Budki Nowe

2. KAPLICZKA, mur., 1 poł. XX w.

3. DOM NR 36, drew., k. XIX w.

Budzisław Stary

4. DOM NR 5, glin., pocz. XX w.

5. DOM NR 27, wapień, l.50 XX w.

Dęby Szlacheckie

6. CMENTARZ KATOLICKI, 1 poł. XIX w.

7. ZESPÓŁ DWORSKI

a) dwór, mur., 1864 r.

b) ośmiorak I, mur., XIX/XX w.

c) ośmiorak II, mur., XIX/XX w.

d) spichlerz, mur., XIX w.

e) obora, mur., XIX w.

f) park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

8. WIATRAK KOŹŁAK, drew., 1863 r.

Lipiny

9. KAPLICZKA, mur., XIX/XX w.

10. DOM NR 2, mur., 1930 r.

11. CMENTARZ EWANGELICKI, 2 poł. XIX w. (nieczynny)

Łuczywno

12. ZAGRODA NR 8,

a) dom, mur., 1930 r.

b) obora, mur., 1930 r.

c) stodoła, mur., 1930 r.

d) wozownia, mur., 1930 r.

Młynek

13. CMENTARZ EWANGELICKI, 1 poł. XIX w. (nieczynny)

Nowa Wieś

14. CMENTARZ EWANGELICKI, ok. poł. XIX w. (nieczynny)

Osiek Mały

15. KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

Osiek Wielki

16. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P. W. ŚW. BARTŁOMIEJA:

a) ogrodzenie z bramą, mur.-żel., XIX/XX w.

b) plebania, mur. pocz. XX w.

17. ZESPÓŁ CMENTARZA KATOLICKIEGO

a) cmentarz, pocz. XX w. (czynny)

b) brama cmentarna, mur., pocz. XX w.

18. CMENTARZ KATOLICKI, pocz.. XIX w. (nieczynny)

19. SZKOŁA PODSTAWOWA, mur. 1 poł. XX w.

20. DOM NR 74, mur., pocz. XX w.

21. STODOŁA w zagrodzie nr 86, drew., pocz. XX w.

22. KUŹNIA, ob. zakład fryzjerski, drew.-mur., 1943 r.

Plebanki

23. KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

24. CMENTARZ EWANGELICKI, 2 poł. XIX w. (nieczynny)

Rosocha

25. ZAGRODA NR 6,

a) dom, mur., l. 20 XX w.

b) obora, glin.-mur., l. 40 xx w.

26. DOM NR 7, drew. l. 40 XX w.

27. ZAGRODA NR 8

a) dom, mur., l. 20 XX w.

b) obora, glin. l. 40 XX w.

28. ZAGRODA NR 12

stanowiska o własnej formie krajobrazowej			cmentarzyska płaskie	cmentarzyska kurhanowe	osady	ślady osadnicze	skarby	ogółem
dwory	grodziska	Fortyfikacje ziemne	0	0	131	153	0	284
0	0	0						

Teren gminy Osiek Mały wchodzi w skład Równiny Kutnowskiej. Krajobraz gminy wykazuje niezbyt duże zróżnicowanie. W południowej części gminy dwie terasy wraz z ostańcami, pagórkami wydmyowymi, torfami i łąkami wyznaczają granicę Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej. Na północ i wschód od Pradoliny rozciąga się rozległy obszar wysoczyzny moreny płaskiej Wału Kolskiego i Równiny Drzewcowskiej z dwoma kompleksami lasów o powierzchni około 1400 ha (pierwszy w centralnej części gminy i drugi w północno-zachodniej). W północno-zachodniej części gminy w rejonie wsi Łuczywno i Smólniki Osieckie występuje wysoczyzna pagórkowa z zagłębieniami bezodpływowymi, obszar bardziej zróżnicowany, tzw. Pagórki Łuczywno-Modzerowskie.

Deniwelacje terenu sięgają 69 m (od 88 m n.p.m. w dolinie Warty w okolicy Budek Starych do 157 m. n.p.m. w rejonie Szczerkowa).

Sieć wód powierzchniowych gminy należy do zlewni Warty, która przepływa poza południową granicą gminy. Dolinę i stok wysoczyzny odwadnia prawobrzeżny dopływ Warty – Warcica, zwana również Borkówką. Na terenie gminy brak jest większych, powierzchniowych zbiorników wodnych. Jedynym jest jezioro Łuczywno oraz trzy stawy w Osieku Małym.

Gleby występujące tutaj są gliniaste oraz piaszczyste, często o dużej kamienistości. Prawdopodobnie z tych przyczyn osadnictwo pradziejowe, podobnie jak na obszarach sąsiednich, było mało intensywne. Charakterystyczne, że koncentruje się ono prawie wyłącznie w strefach gdzie występują lekkie, piaszczyste bielice. Wzrost osadnictwa następuje dopiero w okresie nowożytnym.

Omawiany teren był raczej zasiedlany sporadycznie, ponieważ większość stanowisk pradziejowych tu zarejestrowanych to niewielkie osady i ślady osadnicze. Duże stanowiska są bardzo nieliczne. Na obszarze nie zlokalizowano żadnego cmentarzyska.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

Z obiektów architektury i budownictwa wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy Osiek Mały, najlepiej zachowane są obiekty będące własnością kościoła i gminy.

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Dębach Szlacheckich, drewniany, został zbudowany w 1756 r. z fundacji właściciela wsi Stanisława Zakrzewskiego, na miejscu rozebranego kościoła z XIV w. Budynek jednonawowy, orientowany, z prezbiterium nieco niższym i węższym od nawy. Dwie analogiczne kaplice tworzą rodzaj transeptu. Ponad dwuspadowym dachem znajduje się wieżyczka na sygnaturkę. Drzwi zewnętrzne do kaplicy pochodzą z XVIII wieku. Strop płaski, belka tęczowa. Prace remontowe kościoła prowadzone sukcesywnie od 1997 r. przyczyniły się do uratowania obiektu.

Dzwonnica drewniana z poł. XVIII wieku. Dzwon z 1745 r. Dwa dzwony boczne współczesne zawieszono w latach 1958 i 1972. W latach 70-tych XX w. odnowiono część belek. Pokrycie dachowe odnowiono na przełomie lat 80/90 XX w. Stan zadowalający.

Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym w Dębach Szlacheckich, murowana, klasycystyczna z 1 poł. XIX w. Właściwie użytkowana i jest w dobrym stanie.

Kościół p.w. św. Bartłomieja w Osieku Wielkim, neogotycki z 1890 r. Konsekrowany w 1905 r. Został wzniesiony na miejscu dawnego z XVI w., który poprzedzony był pierwszym kościołem p.w. św. Mikołaja, w utworzonej w 1345 r. parafii. Obecny kościół jest budowlą murowaną, oszkarpowaną, z wieżą od frontu, trzynawową, nawą środkową wyższą. Częściowo tynki wewnętrzne i pokrycie dachowe odnowiono w latach 80. XX w. Stan zachowania dobry.

Zespół dworsko – parkowy w Osieku Małym pochodzi z połowy XIX w. i jest własnością komunalną. Dwór murowany posiada cechy stylu neoklasycystycznego.

Dobra Osiek Mały składały się w roku 1872 z folwarku Osiek Mały, Dęby Szlacheckie i Borecznia Mała. W roku 1912 właścicielem był A. Bosak, zaś w 1929 r. K. Limanowski. Po wojnie majątek znacjonalizowano. Na przełomie lat 70-80-tych XX w. obiekt odnowiono i adaptowano na potrzeby urzędu gminy. Odnowione zostały tynki, założono nowe instalacje, wnętrza podzielono na małe pomieszczenia, dobudowując ściany działowe ceglane i drewniane przepierzenia, wymieniono pokrycie dachowe. Na początku lat 90. XX w. odnowiono konstrukcję dachową. Kolejny remont przeprowadzono w 2003 r. Otaczający dwór park znacznie odbiega od pierwotnego założenia. Uszczuplony drzewostan, zatarty układ komunikacyjny i nieczytelne granice. W niewielkim stopniu zachowany w otoczeniu dworu.

Zespół dworsko – parkowy w Dębach Szlacheckich, nie wpisany do rejestru zabytków.

Jako wieś szlachecka Dęby Szlacheckie wzmiankowane są w 1415 r. Jej właścicielem w 1756 roku był Adam Zakrzewski, podkomorzy inflancki. Wieś, wraz z folwarkami w Trzebuchowie i Boreczni Małej, należała do dóbr Osiek Mały. Właścicielem majątku był Edmund Apolinary Przyłubski herbu Poraj. Po jego śmierci w 1875 r. majątek odziedziczyła córka Bronisława Łaszczewska, której rodzina władała majątkiem do 1914 roku. Kolejnym właścicielem został Jan Żeromski, od którego w 1924 r. dobra kupił Kazimierz Kon, władając nimi do 1939 r. Wprowadził on uprawę roślin zielarskich i stworzył drugie co do wielkości gospodarstwo zielarskie w Polsce. W czasie wojny majątek przejęli Niemcy, a po wojnie Skarb Państwa. W 1947 r. utworzono Zielarski Ośrodek Doświadczalny „Herbapol”.

Obecnie obiekt przejęty przez Agencję Nieruchomości Rolnych i użytkowany przez dzierżawcę. Dwór murowany, jednokondygnacyjny z użytkowanym poddaszem, eklektyczny z 1864 r. Remontowany w latach 60-tych XX w. W roku 2001 rozpoczęto remont kapitalny, który zakończono w 2003 r.

Park otaczający dwór, nie wpisany do rejestru, w znacznej mierze zdewastowany o nieczytelnym układzie pierwot-

nym. Drzewostan parkowy tworzy w zasadzie pas zadrzewień biegnący wzdłuż południowego, zachodniego i północnego płotu. Najliczniejszym gatunkiem występującym na terenie parku jest robinia. Na uwagę zasługują trzy egzemplarze pomnikowych dębów, oraz jesiony występujące głównie od strony dworu. W 2006 r. sporządzono dokumentację ewidencyjną. Wypada zatem sporządzić i zaprojektować renowację całego założenia.

Do strony wschodniej i południowej parku przylegają budynki dawnego zespołu folwarcznego. Zachowały się: dawny spichlerz, kuźnia ob. magazyn, budynek gospodarczy.

Po wschodniej stronie drogi Koło – Sompolno dwa budynki kolonii mieszkalnej z 1830 i 1850 roku. Ich stan techniczny jest dostateczny.

Rosocha Kolonia – w miejscowości tej zlokalizowany jest dwór z zespołem folwarcznym z 2 połowy XIX w., nie wpisany do rejestru zabytków. Dwór z folwarkiem w 1836 r. nadano rosyjskiemu generałowi Cyprianowi Kreutzowi. W połowie wieku dobra objął po swoim ojcu Aleksander Kreutz. Majątek pozostawał w rękach rodziny Kreutzów do 1918 r. Do 1939r. folwark (150 ha) stanowił własność Skarbu Państwa. W czasie II wojny światowej majątkiem zarządzała administracja niemiecka. Po roku 1945 folwark rozparcelowano.

Resztówkę z dworem, parkiem, zabudowaniami gospodarczymi i 46 ha użytków rolnych kupiła rodzina Józefa i Dariusza Żądło. Dzisiaj owa resztówka jest w posiadaniu tej samej rodziny. Stan techniczny dworu jest dostateczny. Remontu wymagają dach i tynki zewnętrzne. Resztówka parku z zatartymi, nieczytelnymi alejkami, ubogim drzewostanem, powinna być zinwentaryzowana oraz sporządzona dlań dokumentacja renowacyjna. Budynki gospodarcze, wśród których wyróżnia się stodoła z poł. XIX w., budynek inwentarski, gospodarczy i obora, są stosunkowo w dobrym stanie technicznym, ale nie są użytkowane.

Z budownictwa drewnianego warto wyróżnić, zachowany do dziś, wiatrak koźlak z przełomu XVIII/ XIX w., znajdujący się w Dębach Szlacheckich. Nie wpisany do rejestru, nieczynny. Stan techniczny dostateczny.

Trzebuchów – park dworski z 2 poł. XIX w. z ruinami fundamentów po dworku, graniczył z dawnym folwarkiem Zdewastowany, przetrzebiony drzewostan, wymaga pilnych prac rewitalizacyjnych, gdyż poza usuwaniem drzew obumarłych i zagrażających bezpieczeństwu, nie prowadzono w nim żadnych prac.

W 1887 r. majątek Trzebuchów liczył 757 mórg, zaś w 1912 r. powierzchnię wsi i majątku szacowano na 686 mórg. Właścicielem był Antoni Skrzyński, w 1928 r. właścicielem majątku o powierzchni 375 ha była rodzina Skrzyńskich.

Współczesne wsie gminy Osiek Mały dość często zawierają, tak w nazwie jak i w swoim pierwotnym kształcie, pierwiastki historycznej lokalizacji. Zachowane wprawdzie ułamkowo, ale dość czytelne budownictwo w drewnie i glinie, to najwierniejsze artefakty dawnych sposobów życia. Nie odnotowane w rejestrze zabytków, jednakże są nosicielami ważnych i znaczących obszarów wiedzy o procesach rozwojowych osadnictwa na terenie gminy.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych.

Zabytki ruchome w gminie Osiek Mały zachowały się jedynie w kościołach parafialnych w Dębach Szlacheckich i Osieku Wielkim. Nie są one wpisane do rejestru zabytków. Stan zachowania obiektów dobry.

Wszelkie prace przy obiektach nieruchomych i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg), nielegalna eksploatacja piasek i żwirów. Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywna orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrażają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków-Delegatury w Koninie przed uzyska-

niem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie

a) nieruchomości

Gmina Osiek Mały, oprócz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie posiada ogólnego gminnego planu zagospodarowania przestrzennego będącego prawem miejscowym. Z punktu widzenia ochrony konserwatorskiej jest to istotne zagrożenie dla zabytków nieruchomości. Bowiem ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest jedną z czterech form ochrony wymienionej w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Pozostałe, wpis do rejestru zabytków, dotyczy nielicznej grupy obiektów, zaś uznanie za pomnik historii lub utworzenie parku kulturowego obecnie gminy nie dotyczy. Brak szczegółowych zapisów, dotyczących ochrony zabytków ujętych w ewidencji, może spowodować daleko idące przekształcenia przestrzenne, kubaturowe, materiałowe i architektoniczne.

Tradycyjne budownictwo wiejskie na obszarze całej gminy ulega mniej lub bardziej dynamicznej zmianie, tak w funkcji obiektów jak i w formie. Wiąże się to z przemianami tradycyjnego wzorca rodziny wiejskiej, zmianami zachodzącymi w lokalnych społecznościach wioskowych. Nowatorskie trendy gospodarowania, niszczą lub wręcz eliminują pozostałości dawnej architektury budowlanej.

Przykładowo: tradycyjne młynarstwo wiejskie zanikło na skutek nowych technologii przetwórstwa zbożowego, nowoczesnych metod i zmiany rynku zbożowego. Opustoszałe obiekty, tracąc funkcję użytkową stawały się przeżytkiem materialnym wręcz uciążliwym dla właściciela, który pozbawiony motywacji ekonomicznych, najczęściej pozostawiał je własnemu losowi, zaś funkcja kulturowa, w tym potrzeba zachowania dla przyszłych pokoleń nie była wspomagana i motywowana przez instytucje zewnętrzne. Stojący wiatrak koźlak w Dębach Szlacheckich jest tego najlepszym przykładem.

W panoramicznym krajobrazie wsi zauważamy często dysonanse kształtowane współczesnymi trendami budowlanymi, gdzie wznoszona sylwetka współczesnego domu sąsiaduje na wyciągnięcie ręki z glinianą chałupą, chylącą się ku upadkowi. To nie przypadek, a wręcz reguła na polskiej wsi,

gdzie tradycyjne elementy kultury ludowej łączą się z nowoczesnymi momentami kultury ogólnonarodowej.

Przemiany społeczne to proces. Może on przybierać różne formy, być mniej lub bardziej gwałtowny. W skrajnych przypadkach stanowi on zagrożenie dla form tradycyjnych, a takimi są niewątpliwie obiekty zabytkowe.

Przemieszczenia ludności, będące rezultatem i wynikiem II wojny światowej, doprowadziły do wyludnienia wielu wsi zamieszkałych, niekiedy od XVIII stulecia- przez ludność pochodzenia niemieckiego. Owe pustostany zasiedlono w przeciągu kilku lat różnego typu odłamami ludności rodzimej. W rezultacie pozostałości poprzednich wspólnot, jakimi są cmentarze, ulegają powolnej i nieodwracalnej zagładzie. Brak zainteresowania zbiorowości lokalnych owymi cmentarzami, nie wynikał ze złej woli, lecz był czymś naturalnym, bo w praktyce nie był nośnikiem integracyjnym grupy. Istniejące na terenie gminy cmentarze ewangelickie, to przejaw wandalizmu, niezrozumienia wartości historycznej tych obiektów, traktowanie ich na zasadzie swój – obcy, uznania ich za rodzaj profanum.

Na terenie gminy znajduje się sześć nieczynnych cmentarzy ewangelickich w miejscowościach: Lipiny, Borecznia Wielka, Plebanki, Młynek, Szarłatów, Nowa Wieś. Stan zachowania wszystkich jest bardzo zły; zarośnięte krzakami, samosiewami, wnętrza nieczytelne, miejscami trudno dostępne, zdezastrowane i przemieszczone nagrobki, zatarte mogiły.

b) ruchomych

Zabytki ruchome na terenie gminy, stanowiące wyposażenie obiektów sakralnych, są właściwie i prawidłowo chronione.

c) archeologicznych

Do najbardziej istotnych zagrożeń dla stanowisk archeologicznych należą odkrywki surowców naturalnych:

a) Kruszywa naturalne:

- Złoże „Drzewce”, eksploatowane. Pole o łącznej powierzchni około 10 ha i zasobach bilansowych 278 tys. ton.
- Złoże „Osiek Mały” nieeksploatowane. Pole o powierzchni około 2,2 ha i zasobach rozpoznanych szczegółowo – 321 tys. ton
- Złoże „Dęby Szlacheckie” – piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej. Złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo – 4839 tys. ton. Połowa złoża zalega pod istniejącym kompleksem leśnym. Koncesję na wydobywanie piasków kwarcowych na pow. 16 ha wydał Wojewoda Wielkopolski w 2003 r. Koncesja ważna jest do 31.12.2013 r.
- Nieudokumentowane kruszywo naturalne występuje na terenie wsi: Szarłatów, Trzebuchów i Zielenie.

b) złoże węgla brunatnego:

- Złoże „Drzewce” zalega na terenie powiatów kolskiego i konińskiego. Złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo – 37.714 tys. ton. Koncesję na wydobywanie węgla brunatnego oraz kopalin towarzyszących ze złoża „Drzewce” dla KWB Konin wydał Minister Ochrony Środowiska, Zas-

bów Naturalnych i Leśnictwa w 1998. Koncesja ważna jest przez okres 22 lat. Obszar górniczy odkrywki wynosi 17.145.786 m².

c) inne złoża:

- Na terenie wsi Budki Stare i Budki Nowe znajdują się nieudokumentowane złoża torfu i gytii.

Do istotnych zagrożeń dla dziedzictwa archeologicznego należy rolnictwo, a szczególnie głęboka orka. Gmina Osiek Mały jest gminą typowo rolniczą (użytki rolne stanowią około 78% powierzchni gminy)

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2. Uwarunkowania wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osiek Mały uchwalona przez Radę Gminy Osiek Mały Uchwałą Nr 51/07 z dnia 7 września 2007 r. w Rozdziale I – „Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu”, pkt 3 „Stan środowiska kulturowego” wymieniono obiekty zabytkowe w gminie Osiek Mały.

W pkt II „Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów” w ppkt A6 omówiono:

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

a) bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, ujętego w ustawie z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. z 1999 r. Nr.98, poz. 1150) oraz w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

b) ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin, przy wykorzystaniu wytycznych jakie w tym zakresie zapisane zostały w programach Ministra Kultury i Sztuki.

W pkt B „Ustalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek Mały”, w ppkt 4 wymieniono tereny podlegające ochronie na podstawie szeregu przepisów szczegółowych, m.in. zabytkowe parki:

- park krajobrazowy, 2 poł XIX w., w zespole dworsko-parkowym w Dębach Szlacheckich,
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w., w zespole dworsko-parkowym w Osieku Małym,
- pozostałości parku krajobrazowego, XIX w., w zespole dworsko-parkowym Rosocha Kolonia,
- pozostałości parku dworskiego, poł. XIX w., w Trzebuchowie,

oraz pomniki przyrody:

- dąb szypułkowy o obwodzie 300 cm, rosnący w miejscowości Budziszlaw Stary,
- lipa drobnolistna o obwodzie 250 cm, rosnąca w parku w Trzebuchowie,
- 3 dęby szypułkowe o obwodzie - 300, 350 i 400 cm, rosnące w parku w Dębach Szlacheckich,
- jesion wyniosły o obwodzie 380 cm, rosnący w parku w Osieku Małym.

W ppkt 5 „zasady ochrony dziedzictwa kulturowego” wymienia się jej szczegółowe założenia:

Zasady ochrony konserwatorskiej:

1) Założenia rezydencjonalne i sakralne

Obiekty w miejscowościach: Dęby Szlacheckie, Osiek Wielki, Osiek Mały, Rosocha Kolonia i Trzebuchów podlegają ochronie w granicach założeń oraz w ich najbliższym otoczeniu 50 -100 m, zależnie od możliwości.

W obrębie stref ochrony konserwatorskiej obowiązuje:

- a) historyczna parcelacja (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
- b) zachowanie zabytkowej zabudowy,
- c) zachowanie zabytkowej zieleni,
- d) podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej
- e) użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu.

2) Archeologia.

Obszar gminy Osiek Mały został rozpoznany archeologicznie. Na jego obszarze znajdują się zewidencjonowane stanowiska archeologiczne będące pod ochroną konserwatorską. W studium tereny koncentracji stanowisk pokazano jako strefy występowania osadnictwa pradziejowego. Wszelkie prace ziemne na obszarze intensywnego występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony wymagają prowadzenia badań archeologicznych w zakresie uzgodnionym z WWKZ – Kierownikiem Delegatury w Koninie.

3) Cmentarze.

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz jego najbliższego otoczenia. Dla cmentarzy czynnych (Dęby Szlacheckie, Osiek Wielki) szerokość zewnętrznej strefy ochronnej równa jest szerokości strefy ochrony sanitarnej. Dla nieczynnych cmentarzy ewangelickich (Borecznia Wielka, Lipiny, Młynek, Nowa Wieś, Plebanki, Szarłatów) ustala się zewnętrzną strefę ochronną szerokości 10.0 m- wyłączoną spod zabudowy.

W granicach cmentarza obowiązuje zachowanie:

- a) historycznej parcelacji,
- b) historycznego rozplanowania,
- c) zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodzenia,

d) zabytkowej zieleni.

Cmentarze ewangelickie wymagają rewaloryzacji.

4) Pojedyncze obiekty budowlane.

Ochrona obejmuje obiekt wraz z jego najbliższym otoczeniem. Obowiązuje zachowanie zabytkowej formy architektonicznej obiektu.

5) Ustalenia ogólne.

Wszelkie zmiany planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz ich najbliższym otoczeniu (m. in. prace budowlane, pielęgnacja zieleni, prace ziemne, zmiany sposobu użytkowania, podziały geodezyjne) wymagają:

- a) pozwolenia Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie, działającego z upoważnienia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu- w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- b) uzgodnienia Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie- w odniesieniu do pozostałych zabytków.

W ppkt 11. „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, wytyczne określania tych wymagań w planach miejscowych” określono zasady kształtowania nowej zabudowy, uwzględniające:

- ochronę istniejących układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych i parkowo-dworskich,
- ochronę zabytkowych obiektów oraz innych elementów architektury wiejskiej (np. przydrożnych kapliczek, krzyży, alei drzew),
- zachowanie ciągłości różnorodności form dziedzictwa wiejskiego, szczególnie charakterystycznych detali architektonicznych takich jak: gzymsy, okapy, podcienie, formy dachów,
- przekształcanie istniejącej zabudowy, najczęściej „ulicówki”, z zwarte układy poprzez zabudowę plombową oraz praktykę powiększania tych terenów na głębokość większą niż 50–70 m od głównych tras komunikacyjnych,
- porządkowanie przestrzeni publicznych: placów, parków, zieleńców, boisk i tworzenie miejsc integracji społecznej,
- elementy kompozycji urbanistycznej: dominanty przestrzenne, osie widokowe, sylwety, charakterystyczne formy terenowe, zieleń urządzoną, przydrożną, śródpolną.

W pkt III „Synteza ustaleń zmiany studium” w ppkt 1 „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy” pkt 2 „Stan środowiska kulturowego” zapisano:

Z wykazu obiektów zabytkowych w gminie Osiek Mały wynika, że większość z nich pochodzi z XIX/XX w.

Do najstarszych zalicza się:

- kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP w Dębach Szlacheckich, 1756 r.

- kościół par. p.w. św. Bartłomieja w Osieku Wielkim, 1890 r.

- zespoły dworsko-parkowe w Dębach Szlacheckich, Osieku Małym, Rosocha Kolonii, z XIX w.

4.3. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy

Gmina Osiek Mały nie posiada Gminnego Ogólnego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Obowiązują plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalone dla części miejscowości na terenie gminy. Miejscowe plany dla wybranych terenów, sporządzane głównie na wnioski właścicieli gruntów, obejmują obszary zlokalizowane poza strefami ochrony konserwatorskiej, nie występują na nich również rozpoznane relikty archeologiczne. Ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynikają z zapisów zawartych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i są każdorazowo uzgadniane z kierownikiem Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

Inwestycje na terenie gminy Osiek Mały wykonywane są na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, które każdorazowo uzgadniane są z urzędem konserwatorskim.

4.4. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

Na terenie gminy Osiek Mały występują dwa obszary chronionego krajobrazu:

1) Goplańsko-Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 615 km², ustanowiony w 1986 r. przez Wojewódzką Radę Narodową w Koninie.

Obejmuje on północno-zachodnią część gminy Osiek Mały. W ramach obszaru chronionego planowane jest utworzenie dwóch rezerwatów przyrody:

- „Strumyk”- wspólnie z gminą Kramsk- projektowany rezerwat faunistyczny o pow. ok.1200 ha, mający za zadanie chronić przed dalszą degradacją najcenniejszy fragment Bagien Kramskich tj. rozległe podmokłe łąki i pastwiska z dużym udziałem turzycowisk, z charakterystyczną dla takich obszarów florą i fauną, zwłaszcza jeżeli chodzi o gatunki ptaków wodno-błotnych, wśród których są gatunki wpisane do „Polskiej czerwonej księgi zwierząt”
- „Mąkolno”- wspólnie z gminą Sompolno - projektowany rezerwat krajobrazowo - torfowiskowy o powierzchni ok.900 ha, obejmujący jeziora Mąkolno i Szczekawa wraz z licznymi przyległymi oczkami wodnymi. Obszar ten stanowi przykład charakterystycznej rzeźby terenu strefy marginalnej łądogrodu z bardzo bogatą szatą roślinną, obejmującą gatunki rzadkie i chronione m.in. storczyki oraz typowe dla tego środowiska zwierzęta.

2) Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000- Dolina Środkowej Warty- kod obszaru: PL B300002 ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. (Dz.U. Nr 229, poz. 2313 z 21 października 2004 r.) Oprócz obszaru Natura 2000 funkcjonuje sieć ekologiczna Econet- Polska, tworzona w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody. Obszar Doliny Środkowej Warty stanowi obszar ekologiczny węzłowy o takich walorach jak:

- unikalna roślinność,
- torfowiska niskie,
- śródlądowe słone łąki,
- ostoja ptactwa.

Na terenie gminy znajdują się drzewa objęte indywidualną ochroną przyrody, są to:

- lipa drobnolistna w Trzebuchowie
- trzy dęby szypułkowe w Dębach Szlacheckich
- dąb szypułkowy w Budziszawiu Starym
- jesion wyniosły w Osieku Małym

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych

Przepisy art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakładają na wójta gminy obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Dla gminy Osiek Mały w roku bieżącym opracowano gminną ewidencję zabytków nieruchomych (znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków) wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków. Tworzy ją zbiór kart adresowych zawierających podstawowe dane o obiekcie, m.in. położenie, czas powstania, materiał, właściciel, stan zachowania obiektu oraz fotografie. W gminnej ewidencji znajduje się obecnie 60 obiektów zabytkowych. Egzemplarz ewidencji zabytków nieruchomych przekazany zostanie Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie. Będzie ona systematycznie uzupełniana i weryfikowana.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

I. Zgodnie z pismem przekazany przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zostanie wykonana gminna ewidencja zabytków archeologicznych, obejmująca karty stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i przeznaczonych do wpisu do rejestru oraz karty zespołów stanowisk archeologicznych. Baza informacji o tych stanowiskach będzie systematycznie aktualizowana przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie.

II. Istniejąca ewidencja zabytków archeologicznych będzie uzupełniana i weryfikowana poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, oraz na podstawie uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych AZP, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie.

III. Zostanie sporządzony elektroniczna systematycznie aktualizowana baza informacji o stanowiskach archeologicznych wytypowanych przez WUOZ w Poznaniu do wpisania do rejestru zabytków, w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy.

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury

Rozpoznanie terenowe i wykonanie inwentaryzacji w postaci kart ewidencyjnych obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne). Pomoc w przygotowaniu wniosków przez właścicieli obiektów o wpisanie najciekawszych do rejestru zabytków.

6.2. Sporządzenie wykazu obszarów ruralistycznych, zespołów i obiektów nieruchomych, stanowisk archeologicznych typowanych do rejestru zabytków z terenu gminy w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy

Współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków Delegaturą w Koninie w sprawie wpisania do rejestru zabytków obiektów nie ujętych jeszcze w rejestrze, a reprezentujących duże walory historyczne i architektoniczne. Obiekty typowane do wpisania do rejestru zabytków:

- Dęby Szlacheckie – zespół dworsko – parkowy,
- Osiek Wielki – plebania.

6.3. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

- włączenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę,
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, prezentacja najcenniejszych obiektów zabytkowych i ich historii,
- udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz „Programu opieki nad zabytkami Gminy Osiek Mały ” na stronie internetowej Urzędu Gminy w Osieku Małym,
- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu nowych tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych,
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania.

6.4. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków,
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych,
- renowacja obiektów zabytkowych będących własnością gminy,
- określenie zasad udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (dotacje) oraz rozważenie możliwości wprowadzenia ulg podatkowych dla właścicieli obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane podjęciem działań zmierzających do ich zabezpieczenia i konserwacji,
- podjęcie próby rozwiązania problemu nieczynnych cmentarzy ewangelickich na terenie gminy; w tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnienie docelowych funkcji cmentarzy poprzez wyszczególnienie, które pozostaną cmentarzami i objęte zostaną ewentualnym programem rewitalizacji, a które stanowią będą tereny zielone z możliwością utworzenia miejsc pamięci lub lapidarium.

6.5. Określenie zasobów zabytkowych, które można wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów

W gminie Osiek Mały utworzono jeden rowerowy szlak turystyczny. Wiedzie on przez najciekawsze, pod względem przyrodniczym i krajobrazowym tereny gminy. Na szlaku tym

znajdują się również obiekty zabytkowe, wymienione w poprzednich rozdziałach. Szlak rozpoczyna się w Budziszławiu Starym, kieruje na Drzewce, Smolniki Osieckie do Maciejewa.

Na terenie gminy nie ma żadnych pieszych szlaków turystycznych. Istniejące jedyne gospodarstwo agroturystyczne, to dobry początek do tworzenia filii Stowarzyszenia Agroturystycznego Wielkopolski Wschodniej.

Niewielka liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków nie stanowi przeszkody w rozwoju działalności pozarolniczej w gospodarstwach wiejskich, które w sposób znaczący mogą przyczynić się, tak do zachowania pozostałości dawnych narzędzi gospodarczych, kuchennych, dawnych strojów, jako znacznika gospodarstwa agroturystycznego, formy wystroju, a zarazem propagowania historycznych tradycji subregionu.

PTTK jest zainteresowane przedłużaniem szlaków pieszych, o ile zainteresowanie wykaże nie tylko urząd gminy, ale i lokalna społeczność. Punkty dydaktyczne tworzone będą przy rowerowym szlaku już istniejącym. Interesującym będzie szlak pieszy, zlokalizowany w obrębie projektowanych rezerwatów „Mąkolno” i „Strumyk”. Te rozległe tereny o ciekawej faunie i florze, to możliwość zrealizowania cennej inicjatywy ekologicznej o znaczeniu ponadlokalnym, tak w charakterze poznawczo-turystycznym, jak i o wiedzy historycznej stanowiącej tło tego przedsięwzięcia. W dalszej perspektywie zakłada się budowę drewnianej osady paraskansenowskiej, w pobliżu rezerwatu „Mąkolno”, która w naturalnym otoczeniu będzie scenografią dla imprez turystycznych, spełniającą funkcję dydaktyczną i poglądową. Zakłada się utworzenie w ramach osady izby muzealnej.

6.6. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

Obiektem wpisanym do rejestru zabytków, stanowiącym własność gminy Osiek Mały, jest dwór, siedziba urzędu oraz okalający go park. Budynek dworu w ostatnich latach został gruntownie wyremontowany i zaadaptowany na potrzeby urzędu. Park natomiast wymaga prac rewitalizacyjnych, w oparciu o stosowną dokumentację, w celu podniesienia jego walorów estetycznych i użytkowych. Rozpoczęcie prac zaplanowane zostało na 2009 rok.

Pozostałe obiekty stanowią w przeważającej mierze własność prywatną lub kościelną, generującą pośrednio funkcję opiekuńczą nad nimi. Natomiast działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez Gminę sprowadzają się do:

- promowania najcenniejszych zabytków z terenu gminy,
- uwzględniania dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wspierania poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z ich właściwym użytkowaniem i utrzymaniem,
- kształtowania społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego (społeczni opiekunowie zabytków),

- edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:
- prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
- popularyzację wszelkiego rodzaju konkursów promujących wiedzę z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądanych zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Osiek Mały wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Gminy (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy,
- dotacje,
- subwencje,
- dofinansowania.

3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy w Osieku Małym zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami. W skład zespołu wejdą:

1. Ireneusz Wiśniewski

2. Teresa Pachlińska

3. Liliana Jackowska

- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wójt gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest radzie gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez radę gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzono zespół koordynujący, monitorujący niniejszy program poprzez:

- a) analizę i ocenę przebiegu realizacji,
- b) analizę i ocenę stopnia uzyskanych efektów.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami, art. 71-83. Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE realizowany jest w ramach 5 priorytetów:

- 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych
- 2. Rozwój instytucji muzealnych
- 3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju

4. Ochrona zabytków archeologicznych
 5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego
- Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl>

II. Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.wosoz.bip-i.pl/public>

III. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Departament Kultury

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umww.pl>

IV. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl>

V. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwację obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl>

VI. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.wfosgw.poznan.pl>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą liczyć na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m.in.

- 1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach, m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.
- 2) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, m.in. 12 – kultura i dziedzictwo kulturowe.

Wymienione źródła finansowania są wskazówką dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych wnioskodawców, trybu składania wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.